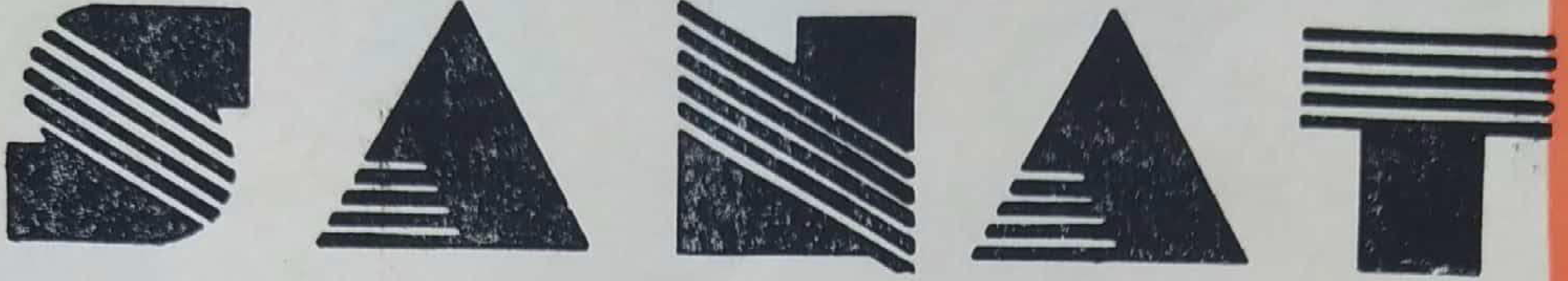
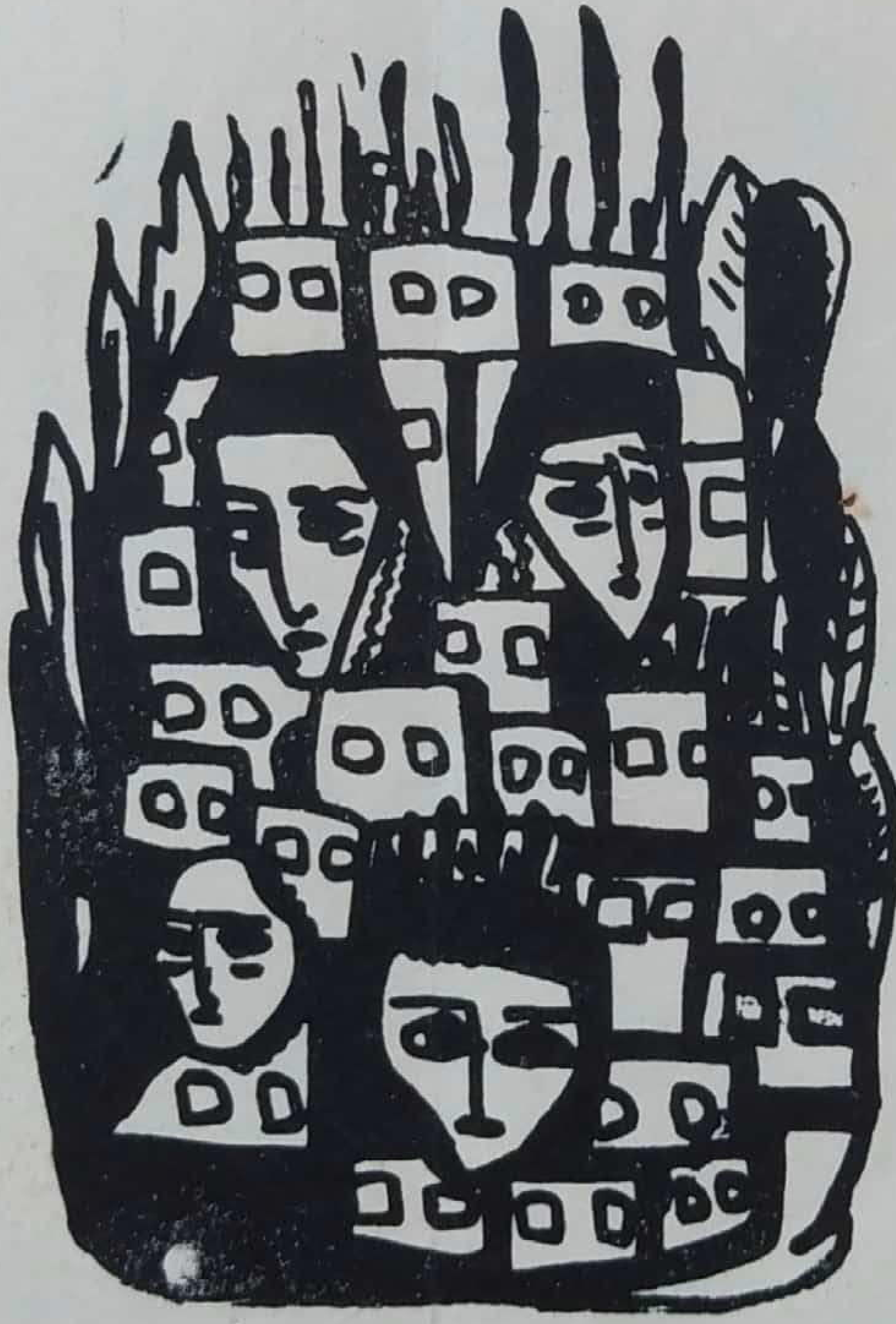
anadolu'da

İbrahim İşyar - Ferruh Ergüner - Sermet San - Haydar Koyunoğlu - Mevlüt Akkaş
Necmettin Koç - Şahabettin Tosuner - Şaban Bağcı - Ali Kaya - Adnan Tuncer
Sadettin Günel - Necmi Selâmet - Ferudun Akyürek - Hakan Arı - Atilla Özer
Yaver Apaydın - İbrahim Tınaztepe - Bingül San - Yusuf Uygan Füsun Cevher
Handan Ulaş - Sabri Oytan - Hilmi Haşal - Çiğdem Küçük

20 TL.

EKİM 1979

SAYI : 1

anadolu'da

İbrahim İşyar - Ferruh Ergüner - Sermet San - Haydar Koyunoğlu - Mevlüt Akkaş

Necmettin Koç - Şahabettin Tosuner - Şaban Bağcı - Ali Kaya - Adnan Tuncer

Sadettin Günel - Necmi Selâmet - Ferudun Akyürek - Hakan Arı - Atilla Özer

Yaver Apaydın - İbrahim Tınaztepe - Bingül San - Yusuf Uygan Füsun Cevher

Handan Ulaş - Sabri Oytan - Hilmi Haşal - Çiğdem Küçük

20 TL. EKİM 1979 SAYI : 1

ANADOLU'DA SANAT

Aylık Sanat Dergisi

Yıl : 1 — Sayı : 1

EKİM 1979

Eskişehir Sanatçılar Birliği Derneği adına
Sahibi : Şahabettin TOSUNER

Sorumlu Yönetmen : Sermet SAN

Teknik Yönetmen : Yücel SARAÇOGLU

Yönetim Yeri : Köprübaşı Cad. Merkez İşhanı 120/5 - Eskişehir

Yazışma ve Havale Adresi

P. K. 221 (Merkez) - Eskişehir

Basıldığı Yer : Uğur Matbaası - Eskişehir

Klişeler : Günaydın Klişe - Eskişehir

Abone Koşulları :

Yıllık : 200 TL. - 6 Aylık : 100 TL.

- Yayınlanan Yazıların, Şiirlerin, Resimlerin sorumluluğu sanatçısına aittir.
- Yayınlanan yazılar kaynak gösterilerek alınabilir.
- Gönderilen yazılar, Şiirler, Resimler yayınlansa da yayınlanmasa da geri verilmez.
- Her ayın başında çıkar.

Son Baskı Tarihi 6-10-1979

ESKİŞEHİR SANATÇILAR BİRLİĞİ DERNEĞİ'NİN YAYINIDIR.

Kapak Düzeni : Atila ÖNGEL

Kapak Deseni : Bingül SAN

ÇIKARKEN

Sayın okurlarımız dergimizin ilk sayısı ile birlikte, bu sınırlı sayfalarda, dar sütünlarda kalmamak umuduyla sizlere savımız ile değil, bir -haydi- ile sesleniyoruz. Ve biliyoruz çok düşünüldü, çok söylendi bunlar diyeceksiniz, fakat sizler demeden bizler söyleyelim haydimizi, bizler sanatçılar olarak, toplumdaki üretici kişilerin özelliği olan yanımız ile, özlediğimiz çağdaş uygarlığa en çok hakkı olan toplumumuz için uğraşalım. Kişisel kazanma hırsının yarattığı ve ezdiği o üretken insanımızı yeniden kazanalım, kazandıralım hoşgörüyü, saygıyı. Sahip çıkarak ulusal kültürümüze. Biliyoruz bu toprakların insanı öğretmiştir, küremize hoşgörü ve saygıyı ve yine biliyoruz en çok kendi yoksun edilmek istenmiştir bu değerlerden çıkar çevrelerince. İşte bunun için korkuyor bağnaz, bunun için bağımlı kılmak istiyor insanımızı. Ve haydi diyoruz, Anadolu'nun yeniden doğuşu için.

Anadoluda SANAT

YAŞAMIMIZDA SANATIN YERİ

İbrahim İŞYAR

Çevremizdeki kişilere sanatla ilgilenip ilgilenmediklerini sorduğumuzda, çoğundan şu yanıtı alırız :

— Sanattan pek anlamam. Anlamadığım için de ilgi duyuyorum desem yalan olur. Yığınla derdi olan bizim gibi kişilerin sanatla ilgilenmeleri olanaksızdır. Gerek de yoktur buna.

Bu söylenenler ilk anda çoğumuza doğru gibi gelir. Yoktur aslında bu düşüncelerin gerçekle ilgisi. Böyle söyleyenler, eve gittiklerinde radyoyu, televizyonu açıp bir sanat ürünü olan türkü, şarkı dinlerler, film seyrederler. Minibüste, otobüste, sokakta çeşitli plâkları dinlemek zorundadırlar. Aldıkları gazeteden her gün resimli, resimsiz roman tefrikalarını okurlar. Katıldıkları çeşitli toplantılarda şiirler, marşlar, türküler dinlerler. Sinemaya, tiyatroya, konsere giderler. Evlerindeki salonun, odaların duvarlarını tablolarla, resimlerle süslerler. Büfenin üzerine koymak için heykelcikler, büblolar alırlar. Çocuklarının uyumaları için ninni söyler, masal anlatırlar...

İstesek de istemesek de sanat, böylesine girmiştir tüm yaşamımıza. Çoğumuz bunun farkında bile değilizdir. İnsanın insan olduğu günden beri böyledir bu. İnsanla yaşıttır sanat. İnsanın ayrılmaz bir parçası gibidir. İnsan varoldukça sanat da varlığını sürdürecektir.

Sanat çok da etkileyicidir. Kişinin beynine, kalbine girer yerleşir. Kolay kolay izi silinmez. Sınıflı toplumlarda egemen sınıflar, sanatın bu gücünü, özelliğini iyi bilir ve değerlendirirler. Günümüzde de burjuvazi, dünya görüşünü kitlelere benimsetmek, işçilerin, emekçilerin uyanmalarını önlemek, sömürgenliğini sürdürmek için sanatı kullanmaktadır. Ustaca yapar bu işi. İşçiler, emekçiler sanatı kendilerinin dışında, üstünde bir olgu gibi görürler. Bundan etkilendiklerini, şartlandırıldıklarını bile bilmezler. Burjuvazi, sömürdüğü kitleler içinden filizlenen ilerici sanat hareketlerini de anında ezmeğe, yoketmeğe çalışır.

Toplumumuzda bunun ilginç örnekleri sergilenmiş ve sergilenmektedir. Burjuvazi, önce sanatın, işçilerin, emekçilerin işi değildir kanısını yerleştirmiştir. Sanat, üstün insanların işi gibi gösterilmiştir. Bir yandan da emperyalist güçler, onların işbirlikçileri çıkarlarına uygun sanat ürünlerini, mahalle bakkallarını bile kullanarak en uzak köşelere kadar yaymışlardır. Bakkallar texas, tommiks, red kit, resimli roman satar hale getirilmiştir. Kalitesiz, uyutucu sanat ürünleri her tarafı kaplamıştır. Televizyon, radyo, gazete gibi kitle iletişim araçları, burjuva sanatının borazanı gibidir. En son örneğini bu yılki Antalya Altın Portakal Film Yarışması sırasında gördük. Sansür, halkın sorunlarını yansıtan, ilerici öz taşıyan üç filmin yarışmaya katılmasını yasaklamıştır. Aradabir halkın içinden çıkan, ilerici bir sanat ateşini yakmağa çalışan Yunus Emre, Pir Sultan Abdal gibi sanatçıları da ezmiş, kitlelere yanlış tanıtmıştır. Yakına kadar Pir Sultan Abdal'ı, Yunus Emre'yi bir din şairi olarak biliyorduk. Burjuvazi öyle tanıtmıştı bize. Devrimci sanat ürünü veren Nazım Hikmet'i vatandan kovdular. Sebahattin Ali'yi öldürttüler. Yıllarca zindanlarda çürütülen ilerici sanatçı sayısı da az değildir.

Yalnız, dünya dönüyor. Toplumlar diyelatik yasalara göre durmadan değişiyor, gelişiyorlar. Çağımızda toplumlar, kapitalizmden sosyalizme geçiş süreci içindedirler. Toplumlardaki düzenin bir aynası olan sanat da bu gelişmenin dışında değildir. Bilimsel sosyalizm, burjuvazinin çıkarlarına hizmet eden sanatı yıkmış, insanlığın ilerlemesi yönünde, hayatın güzelleşmesine ve zenginleşmesine katkıda bulunan yeni bir sanatın yolunu açmıştır.

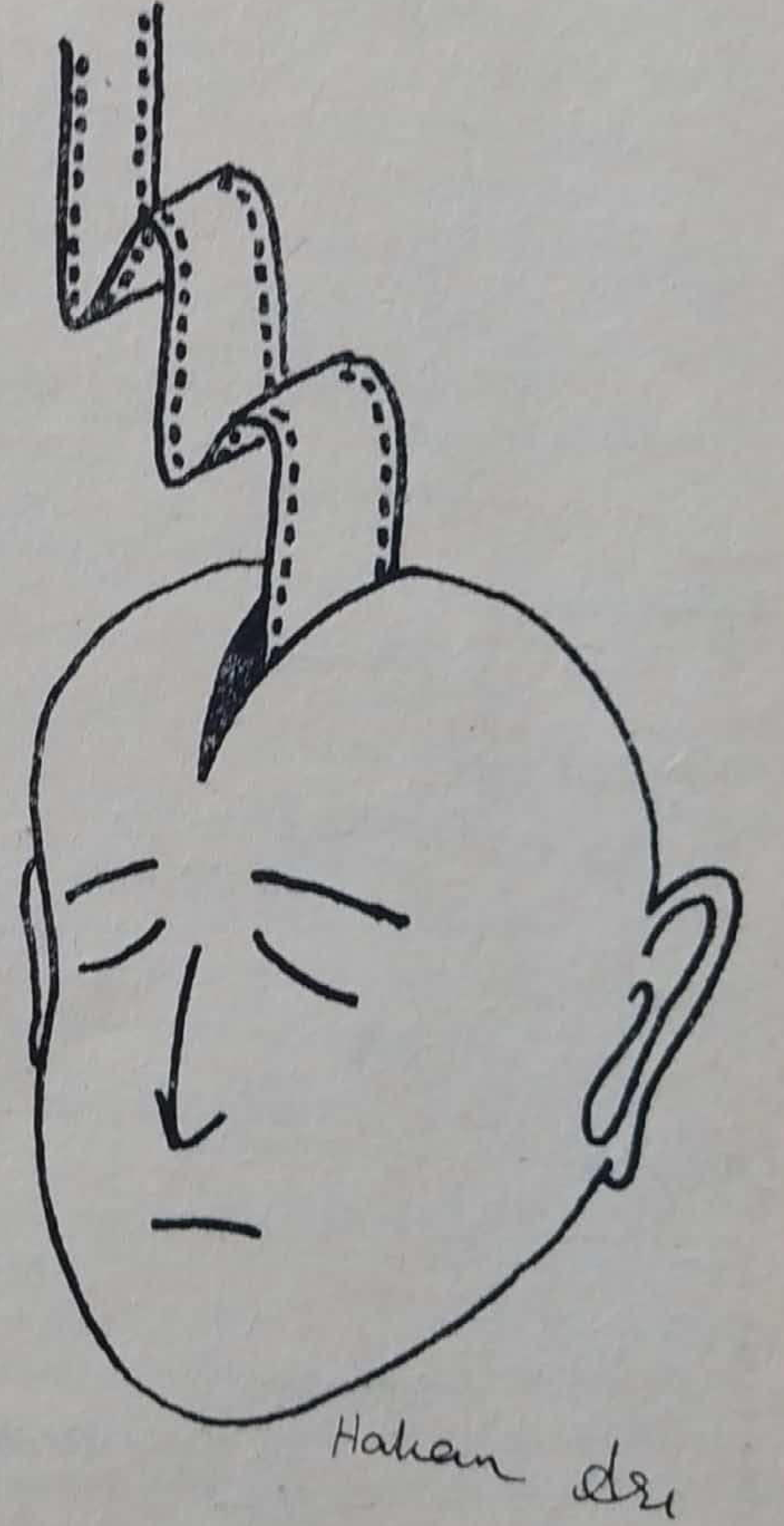
Ernst Fıscher, bu gelişmeyi bir gözlemine dayanarak şöyle belirtmektedir : «Moskova'da genç işçilerle Yessenin, Blok, Mayakovski, Yevtuşenko, Voznessenski üstüne tartıştım, kafalarına, anlayışlarına hayran kaldım... Bir sanat yapıtı, geçici bir olay değil, uzun erimli sonuçları olan bir eylem sayılır....

Sanat ve sanat tartışmaları toplumcu dünyanın hayatındaki ilerleme yollarından biridir.» [1]

İlerici ve devrimci sanat, yalnız sosyalist ülkelerde değil, kapitalist toplumlarda da gelişen işçi sınıfı hareketi ile birlikte boy atmaktadır. Dünyada tüm işçiler, köylüler, emekçiler sanata sahip çıkmağa başlamışlardır. «Bir sınıfın görüşünü dile getiren sanat, siyasal bir sanattır. Böyle bir sanatı canlandıran kavgacı ruh, onu bir sınıf silâhı haline getirir..» «İdeolojik ve politik bir içerik, yüce bir toplumsal ülkü için savaşma -biçimcilerin ve estetikçilerin sandıkları gibi- sanatın değerini düşürmez, tersine ona olağanüstü bir önem, güç ve ömür kazandırır.» [2] Kapitalist toplumlarda, işçi sınıfı, sanatı bir sınıf silâhı olarak kullanmakta, sınıfsız bir toplum yaratarak diğer ürünler gibi sanat ürünlerini de tüm insanların hizmetine sunma savaşımı vermektedir. Geçmişin değerli sanat ürünlerine de sahip çıkmakta, bunları yeniden değerlendirmektedir. İşçiler ve emekçiler, burjuvazinin yozlaştırdığı, çürüttüğü, gericileştirdiği sanata yeniden can ve kan verme yolundadırlar.

Toplumumuzda da hızla gelişen işçi sınıfı hareketi içinde, işçiler, emekçiler, ilericiler, sosyalistler, sanatçılar yeni bir kültür ve sanat geliştirme savaşımı içindedirler. Gelişen devrimci sanatımızın kendine özgü ilkeleri, amaçları vardır. En başta gerçekçidir bu sanat. Yaşamın kaldıracıdır. Geleceğin titreşimlerini içinde taşır. Kişilere dünyayı tanıyıp değiştirme, insanları anlayıp birleştirme, kişiliğimizi, düşüncemizi, hayalgücümüzü geliştirme, yaşama sevinci, yarın umudu, direnme, savaşma bilinci kazandırır. Devrimci, ilerici sanatçılar da önemli sorumluluklar yüklenmiş durumdadırlar. İşçi sınıfına bağlanan yazar, onun devrimci ideolojisini, bilimsel dünya görüşünü, diyalektik maddeci felsefesini ve sosyalist gerçekçi sanat anlayışını iyi kavramak, halkın örgütlerine girmek, eylemlerine katılmak, onun hayatını ve kültürünü yakından tanımak zorundadırlar. [3] Ancak bu zaman yararlı sanat ürünleri verebilirler.

Gerçekler ortadadır. Sanattan anlamam, sanatla ilgilenmem gibi sözler, sanatın etkileme alanı dışında kalmamızı sağlamamaktadır. İrademizi de aşarak sanat, tüm yaşamımıza iyice girmiş durumdadır. Her gün, nere de ise her saat sanatla yüzyüzeyiz. Sanatsal etkinliklerin sürekli etkisi altındayız. Burjuvazinin elinde olan bu etkili silahı almak, en azından etkisini azaltmak durumundayız. İşçiler, emekçiler, bunlardan yana sanatçılar olarak, kendi kültürümüzü, ilerici, devrimci sanatımızı geliştirmek zorundayız. Toplumumuzda bu hareket hızlanmıştır. Parça bölük hareket etmemek, bununla bütünleşmek, örgütlü bir savaşım vermek gereklidir. Doğru olanı budur..

Karikatür : Hakan ARI

---

(1) Sanatın Gerekliliği - Ernst Fischer

(2) Sosyalist Gözle Sanat ve Toplum - G. Plehanov, J. Freville

(3) Halk, Sosyalizm, Kültür ve Edebiyat - Asım Bezirci

BİR AYDINLIK BİR IŞIK

Saadettin GÜNEL

— I —

Kara
kapkara
kararan
bir düşünme zinciri bu!
Karanlık dünyanın
kararmışlığın
karamssarlığı bu
Bir çözüm
bir sonuç yok belki
Kapkara düşüncelerle
ne kara dünya aydınlatılabilir
ne de karanlıklar ışıklanabilir
Karanlığa inat
beyazlayan
beyazlanan tellerde
bir aydınlık, bir ışık
olmaz belki
gelecek günlere...
Ne bana
ne de başkalarına
bir ışık olmaz belki kara dünyaya
Ama düşünüyorum
uzun uzun
yeniden yeniden
Yeni baştan
ve yine yeniden
tüm yönleriyle
Bir başka kişinin
düşünme sistemiyle
bir diğerinin
dünya görüşüyle
Düşünüyorum
karanlığa
karanlıklara inat
Çünkü ben
aydınlık bir dünya kurulsun
istiyorum!
Ve onun için
nedense hep
sık eleyip sık dokuyorum.

— II —

Diyorum ki
Yanılmamak gerek
yeniden
hataya düşmemek gerek
yeniden
Anlamak gerek önce kaçınılmazı
sonra anlatmak anlatabilmek gerek
Sıkmadan
yormadan
zorlamadan
İyice anlaşılabilmeli neden ve nasıl
olduğu
ve nasıl düzeltileceği
diyorsun
Ama bir düşün
hele bir düşün
bir sonuç alabilmiş misin
bir umut olabilmiş misin
Yoksa
sadece kararan
umutsuzlaşan
bir sen mi
oluyorsun
Bocalayan kararsızlaşan
hatta korkan
bir sen mi oluyorsun
Gerçeği
gizlemeye yok ki gerek
önce gerçek
sonra yapılacak olanı
yapmak gerek
Bir korku yaşıyorum
açıkçası korkuyorum!
Neyin korkusu ola
bu korku!
Yanlış adım atmayayım korkusu
Düşün ki
geçmişdeki hatalarınla oyalanıyorken
sen
Ahh şöyle olmasaydı
böyle olabilirdi
falan!
Bir gün gelecek
belkide
diyeceksin ki
o günlerde
şu hataları
yapmamalıydım
Ve yeniden oyalanacaksın
eski hatalarınla
akıp giden yaşama
yetişemiyecek
ondan geride kalacaksın
yetişmek içinse koşmaya kalkacaksın.

ÇOCUK YILINDA

Çocuk Tiyatroları ve Eskişehir'de Tiyatro

Feridun AKYUREK

Ülkemizde, çocukla ülke ve tüm dünya arasındaki sıkı ilişkiyi somut olarak gösteren Atatürk; çeşitli konuşmalarında, eylemlerinde toplum için çocuğun önemini vurgulamış; ayrıca Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılış tarihi olan 23 Nisan'ı Çocuk Bayramı olarak kutlamasıyla çocukla, bir toplumun yeniden doğuşu ve yaşaması arasındaki bağlantıyı simgelemiştir.(1) Atatürk'e göre: çocuğu ülkenin, demokrasisinin, insanlığın geleceğinden ayrı düşünmeye olanak yoktur. Önderin bu uyarılarına karşın, yıllar birbirini kovalarken, çocuklar unutulmuş, ancak 23 Nisan günleri cicili bicili giydirilerek tören alanlarına salınmış, cici varlıklar olarak görülmüştür. O da yalnızca bir gün...

Çocuk, 1979 yılının Birleşmiş Milletler tarafından «Dünya Çocuk Yılı» olarak saptanmasından sonra yeniden gündeme geldi, önem kazandı gözlerde. Atatürk'ün uyarısından elliyedi yıl sonra...

Ülkelerin geleceği, kalkınması, gelişmesi hatta tüm uygarlık, toplumların çocuklarına verdiği öneme, onlara sağladığı eğitime, aktardığı kültüre bağlıdır. Bu yıl sık sık yinelenen sözlerin özcesi bu. Ülkemizde de, konu gelişmekte olan Türkiye açısından önemlidir, denildi; Türkiye nüfusunun yarısı 20 yaşından küçük genç ve çocuklardan oluşmaktadır denildi. Ve Birleşmiş Milletler tarafından ilân edilen 1979 Dünya Çocuk Yılı, bilimsel araştırmalarla, seminerlerle, çocuklarımız için ne yapmalıyız, ne yapacağız gibi soruların yanıtlarını aramakla geçti, geçiyor.

Yazın sanatçıları, çocuk yazını nasıl olmalı tartışmasının yanı sıra ortaya yepyeni anlayışta yapıtlar koydular. Ama elde olmayan nedenlerden bu yapıtlar, ülkemiz halkının satınalma gücünün çok üstünde fiyatlarla piyasaya sürüldü. Ünlü besteciler çocuk şarkıları bestelediler; ünlü şarkıcılarda bunları seslendirdi. Resim ve fotoğraf sanatçıları da çocuk konulu sergiler açtılar. Onların bu çabalarını eleştirmiyor, yalnızca bu yıla özgü olmayıp, sürekliliğini diliyoruz.

1935'den beri çocuk oyunlarına yer veren İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatroları ve 1949'dan bu yana zaman zaman çocuk oyunları oynayan Devlet Tiyatrolarını bir yana bırakacak olursak; banka tiyatrolarının ortalığı nasıl birden bire kapladığını görürüz. Çocuk dergileri çıkarmanın yanı sıra, vergilerini düşürücü, reklamlarını yapabilecekleri bir alan oldu çocuk tiyatrosu. Bu eleştiriden sonra yasak savma ve reklam yapma düşüncesinde olan tiyatroları bir yana bırakarak gerçekten çocuk tiyatrosu yapan tiyatrolara bir bakalım. Konumuz da onlar zaten.

«Sevimli olmayı oynamıyalım onlara, dost olalım. Sıcacık bir güvenle dinlesinler söylediklerimizi. Güvenle...» (2) İstanbul Anadolu Çocuk Oyunları Kolu (AÇOK) böyle yaklaşıyor çocuğa tiyatrolarını yaparken. Beş yıllık bir geçmişi var AÇOK'un çocuk tiyatrosu yapmada. Onların çocuk tiyatrosundaki tavrı da şu :*«İşte sahnedesiniz, çocukların karşısında... Altıyüz göz üzerinize çevrilmiş, kendi saplantılarınızdan, bunalımlarınızdan 'kişilik' dediğiniz tüm komplekslerinizden arınıp oynamanız, söylemeniz, şarkılamanız, danslamanız gerekiyor. Dış dünyanın sırtınıza yüklediği kocaman bir kamburla duruyorsunuz sahne boşluğunda. Daha yüklenmemiş genç güzelim beyinlere yöneliyorsunuz ve onlar yarının büyükleri, susamış gözlerini açmışlar kocaman, yansılayacagınız doğruları kapmaya hazırlanıyorlar...»* (3)

Tiyatro ile çocuklara aynı yaklaşımı üç yıllık geçmişi olan Ankara Çocuk Tiyatrosu (AÇT) de gösteriyor. *«Ya bindokuzyüzseksenler, seksenbirler?... Bugün çocuk olduğu için kutsadığımız çocuğun yarınki geleceğini akla getiriyor muyuz, yaşlılığında huzurlu bir yaşamın koşullarını bugünden hazırlıyabiliyor muyuz? Çocuk dünyaya yakışmalı!.. (...) Çocuk bir tomurcuk, patlamaya hazır bir çiçekse, bir umuttur da... Ona bugün sevgi derlemeyi öğreten ellerin, türkü belleten dillerin ne denli günahı varsa da... Çocuk affetmeyecek onları. Çünkü çocukluk kısacık bir yaşam parçasıdır. Öyle kısadır ki üstelik, umuttan, sevinçten, dostluktan baş alıp, bir kötü düşünce barındırabilmeyi akıl edemiyecek kadar... Bu yüzden korkmayın bindokuzyüzyetmişdokuzun sahibi olamayanlar, yani büyükler... Çocuklar bizim yakışmadığımız dünyaya yakışacak ve hepimizi affedeceklerdir...»* (4) Ankara Çocuk Tiyatrosu (AÇT) tiyatro yapmaktaki amacını da şöyle açıklıyor : *«Yirminci yüzyılın son çeyreğine girdiğimiz şu dönemde belki de yeryüzünün çok az bir çocuk kesimine, hiç*

değilse dünyanın bir kocaman yuvarlak olduğunu, üzerinde kendileri gibi daha milyonlarca çocuk yaşadığını ve en azından, tümünün daha hakça, daha özgürce, daha insanca, daha barışçıl bir dünyada yaşam sürebilmeleri umudunun hâlâ geçerli olduğunu anımsatmak, kanıtlamak Ankara Çocuk Tiyatrosunun amacı...» [5]

Varlıkları, çocuğa yönelik tiyatro yapma ile sürdüren bu iki tiyatroyu böyle kısaca gördükten sonra gelelim kentimize. «*Eskişehir'de niçin tiyatro yok? Eskişehir'de tiyatro niçin yapılmıyor? Eskişehir nasıl tiyatroya kavuşabilir? Eskişehir'de tiyatroyu kim kurar?*» [6] soruları yinelenip duruyor.

Türk Tiyatrosunun geleceğine ilişkin kurultay toplayan [7] ama yerleşik bir tiyatrosu olmayan 400.000 nüfuslu Eskişehir, tiyatro gereksinimini önceki yıllarda, bugün artık hepsi önemli orunlarda bulunan kişilerce ve gelen konuk tiyatro topluluklarınca karşılamış ve karşılıyor. «*Onbinlerce yurttaşı barındıran orta Anadolu'nun sanayii merkezlerinden birisi güzel Eskişehir'imizde tiyatro dalında ciddi bir çalışmanın sürdürülememesi, güçlü bir topluluk var olmaması gerçekten üzücüdür.*» [8]

Bize göre de böyle yakınmanın olması üzücü. Üç yıldır etkinliğini sürdüren, her ulusal şenliğe çağrılan AKÇE'yi ve bir yıldır sürekli etkinlik gösteren Halk Eğitim Merkezi Tiyatrosunu görmezlikten gelmektir bu. Tiyatro istenirken, var olanı destekleyip güçlendirmek bize özgü bir görüntü. Kentimizde yapılan Liselerarası tiyatro yarışmasının sonuçları bile bugüne değin merkeze bildirilmemiştir. Kısır çekişmelerin arasında tiyatro dalındaki etkinlikler böylece ezilmeye çalışılmaktadır.

Kentimizde sürekli, yerleşik tiyatroyu yapma uğraşı verirken bu ve geçmiş örneklerden ders almamız gerekiyor. Tiyatro yakan ellerin uzağında kalmalıyız, onların oyununa düşmemeliyiz.

Kentimizde, çocuk tiyatrosu konusunda, AÇOK ve AÇT ile aynı görüşleri paylaşan AKÇE Çocuk Tiyatrosu, büyük kentlerin dışında çocuk tiyatrosu ile uğraşan ilk özengen topluluk. «*Amacımız tiyatro yoluyla ünlenmek değil, boş zamanlarımızı bu yolla değerlendirerek küçük arkadaşlarımıza yararlı olmak. Onlara, biz büyüklerle aynı yaşam koşulları içinde yaşadıklarını; farkında oldukları ama bir türlü anlamlandıramadıkları gerçekleri, anlayabilecekleri bir biçimde, tiyatronun gerekleri içinde vermeyi diliyoruz. İşimizin yukarıda saydığımız koşullardan dolayı zor olduğunu gördük, ama yılgın değiliz.*»

---

(1) Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, T.D.K. yayınları, Ankara, 1968

(2) Denizer, Ümit : «Çocuk Tiyatrosunda Tavır», Tiyatro 78 Dergisi, S: 45.

(3) Aynı.

(4) Ankara Çocuk Tiyatrosu Dergisi, yıl : 3, sayı : 6, Ankara.

(5) Aynı.

(6) Tosuner, Şahabettin, Sakarya Gazatesi, Sanat Sayfası, 9 Ekim 1978, sayı : 8655.

(7) 1976 da yapılan bu kurultaya ilişkin bildirileri ve tartışmaları içeren kitap henüz yayınlanmamıştır.

(8) Erorbay, Mehmet; Sakarya Gazatesi, 16 Ekim 1978.

KARİKATÜR ÜZERİNE ATİLLA ÖZER İLE SÖYLEŞİ

"Toplumun sancı çeken yaralarını gülen düşünce olarak sergileyebildiği oranda karikatür gerçek karikatür'dür."

Ulusal yeteneğe sahip olduğumuz ve bu gün dünyanın her yerinde, insancıl yergisi ile kendini kabul ettiren Türk Karikatürü'nün odaklarından biridir Eskişehir. Birçok karikatürcü buradan çizip gönderir. Mizah ve Karikatürün geçmişine baktığımızda karşımıza ünlü «Kabadayı» ve «Saksağan» mizah gazetelerinin Eskişehir'de yayınlandığı çıkar.

Ferruh ERGÜNER

ERGÜNER — Sayın ÖZER özgeçmişinizi anlatır mısınız?

ÖZER — 1949 yılında Burdur'da doğdum. İlk, Orta ve Lise öğrenimimi doğduğum yerde tamamladım. Elâzığ D.M.M.A. mezunuyum 4 yıllık evliyim.

ERGÜNER — Sanata ne zaman, nasıl başladınız, çalışmalarınızı anlatırmısınız?

ÖZER — Orta öğrenim devrelerinde resim çalışıyordum. Resim öğretmenlerim destek oldular, Yağlıboya, karakalem, guaş, suluboya her türlüsünü denedim. 1972 - 73 yıllarında günlük gazetelerdeki karikatürlerin sadece güldürmek için çizilmediği dikkatimi çekti. Karikatüre iyice ısındım. Çünkü çizme zamanı resimdeki gibi günlerce sürmüyordu. Kafamda önce konuyu oluşturuyor, sonra bir çırpıda çiziveriyordum. İlk karikatürüm 1973 yılında Hürriyet gazetesinin eki Bonbon'da yayınlandı, daha sonra Ankara'ya geldiğimde daha geniş bir sanat ortamına girdim. Yayıncılarla tanıştım, karikatürlerim Akbaba, Çarşaf, Gırgır, Fırt, Mikrop, Çuval, Çivi gibi mizah dergilerinde, Günaydın, Cumhuriyet, Politika, Sonolay ve Sakarya gazetelerinde yayınlandı. 1975 yılında Karikatürcüler Derneği'ne üye oldum. Çizgilerimde gelişme o dönemden sonra yoğunlaştı. Der-

neğin tüm sergilerine katılmaya çalışıyorum. Bu arada dernek dışında Belçika, Bulgaristan, Yugoslavya, Yunanistan ve ülkemizde yapılan uluslararası sergilere katıldım. 1978 yılı benim için önemli bir yıl oldu. Hortu «Nasrettin Hoca Köyü'nde» (Ülkemizde ilk kez köyde bir kişisel) sergi açtım. Bu benim ilk kişisel karikatür sergimdi. Ayrıca yarışmalar vardı, 1978'de Kültür Bakanlığının «İnsan Hakları» konulu karikatür yarışmasında bir mansiyon, Mimarlar Odası İzmir Şubesinin açtığı bir başka yarışmada da birincilik ödülü aldım. Eskişehir'de Yunus Emre resim yarışması'nda da birincilik ödülüm var. Polonya'da, Fransa'da ve Atatürk Kültür Merkezinin açılış törenlerinde yer alan «Çağdaş Türk Karikatürü» sergisine kabul edildim.

ERGÜNER — Size göre Mizah ve Karikatür nedir?
ÖZER — Genel anlamda mizah; Çizgi, söz, müzik ve hareketlerle ortaya konulan güldürü öğesi fazla kişileri iğneleyici ve alaya alıcı bir sanattır. Karikatür ise, çizgi ile yapılan mizahtır. Ancak bazı kişilerce sadece güldürmek, hoşça vakit geçirtmek amacı ile çizilmiş yolculuklarda seyredilen türdeki çizgi mizahın geçerliliği artık kalkmalıdır. Ben bu şekildeki karikatürün gerçek işlevini yaptığına inanmıyorum. Toplumun sancı çeken yaralarını gülen düşünce olarak sergileyebildiği oranda karikatür gerçek karikatürdür. Karikatürün topluma ileteceği bir mesajı olmalıdır. Bu mesajda iyinin, doğrunun, yararlının ne olduğunu anlatırken, toplumdaki çelişkilerin sergilenmesi, egemen güçlerin gülünçleştiğini göstermelidir.

ERGÜNER — İlk karikatürünüzü 1973 yılında çizdim demiştiniz, o karikatürünüzle son çizdiğiniz karikatürleriniz arasında nasıl bir gelişim oldu, biraz daha açıklarmısınız?

ÖZER — Ben karikatürcü olarak çizgi ve anlatım biçimimde henüz gereğince olgunlaştım kanısında değilim. Elbette ilk çizgilerimdeki acemilik, tutukluk oldukça kayboldu. Uzun süredir çizgi arayışları içerisinde oldum. Pek çok karikatürüm değişik ellerden çıkmış gibidir. Ancak son yıllarda çizgilerimdeki gelişmeyi hissediyorum.

ERGÜNER — Beğendiğiniz yerli ve yabancı karikatürcüler kimlerdir?
ÖZER — Ülkemizde bu konuya önem vererek Türk Karikatürünü dış ülkelerde tanıtan Turhan Selçuk, Tan Oral, Tonguç Yaşar, Ferruh Doğan, Semih Balcıoğlu, Sadi Dinççağ ve daha pek çok karikatürcümüzü sayabilirim. Hepsi de karikatürün hakkını vermişlerdir. Yabancı karikatürcülere gelince, her zaman çizgisine, grafik gücüne ve konularına hayran olduğum bir Bulgar sanatçı var Milko Dikov. Bence eşsiz bir sanatçı o. Bosc, Ciosu, Rozantçev'i sayabilirim.

ERGÜNER — Etkilendiğiniz sanatçı var mı, Karikatürcü önceki kuşaklardan veya yabancılardan etkilenmeli mi, bu etkilenme nasıl olmalı?
ÖZER — Etkilendiğim karikatürcüler mutlaka olmuştur. Çünkü bu işin okulu yok ülkemizde. Dergilerden, gazetelerden gördüğümüz şekliyle karikatür nedir öğreniyoruz. Ama bu etkilenme zamanla kendiliğinden yok olacaktır. Herkes kendi kişiliğini kendi çizgilerinde bulacaktır. Bu yüzden bol bol karikatür yayınlarını izlemeli, karikatürcü olmak isteyen kişiler.

ERGÜNER — Türk ve Dünya Karikatürü üzerinde düşünceleriniz?
ÖZER — Türk Karikatürü son on yılda belkide en parlak zamanını yaşadı diyebilirim. Karikatürcülerimiz sayıca her zamankinden fazla oldu. Karikatürcüler derneği üye sayısı 200'ü aştı. Mizah yayınları

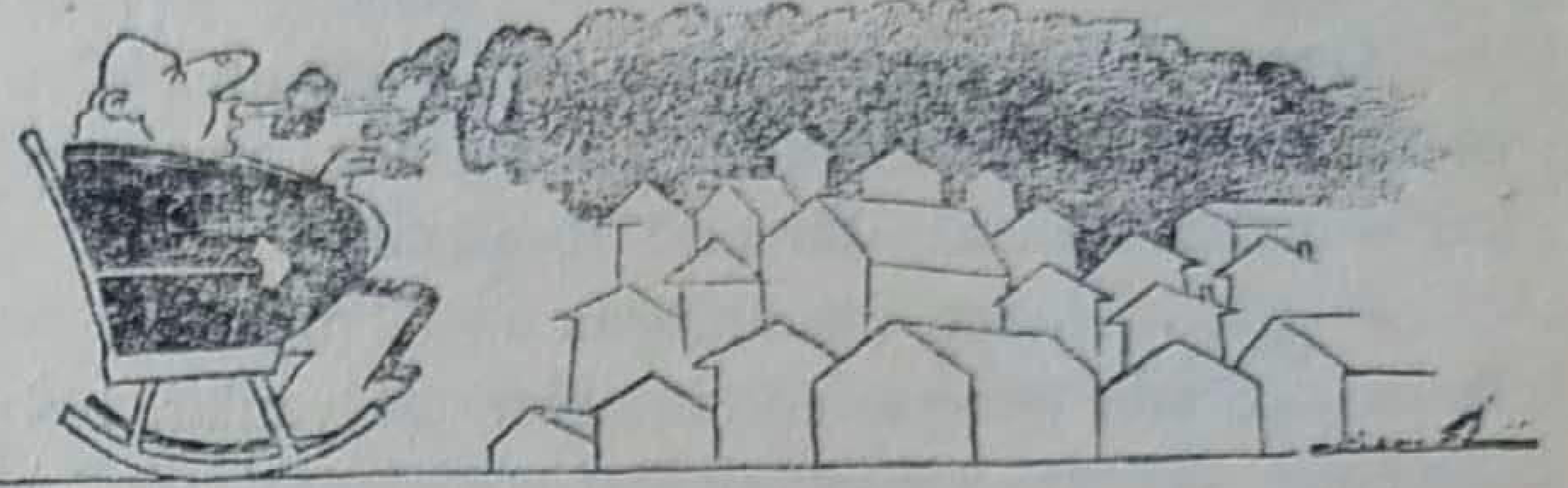
çoğaldı. Yurt içi ve yurt dışı yarışmalarından Türk Karikatürcüleri ödül almadan dönmüyorlar. Dünyanın pek çok ülkesinde karikatürün gerçek değeri artık bilinmekte, yarışmalar, sergiler açılmakta Unesco bile bu tür kültür hareketlerine yardımcı oluyor. Bazı ülkelerde geleneksel hale gelmiş mizah günleri kutlanmakta, Ülkemizde de altı yıldan beri Akşehir'de Nasrettin Hoca şenlikleri yapılıyor ve orada bir de Uluslararası Karikatür Yarışması yapılıyor. Dünyanın pek çok ülkesinden karikatürcüler geliyor. Bu da ülkemizin bu konuda söz sahibi olduğunu gösterir.

ERGÜNER — Türk Karikatürünün sorunları sizce nelerdir?

ÖZER — Türkiye'de dergiler var, gazetelerde yayınlanan Karikatürler var, önce şunu belirtmek gerekir, bu yayınlardaki karikatürler gerçekten de Türk Karikatürünü temsil ederler mi? Gördüğümüz kadarıyla dış ülkelerdeki yarışmalarda derece alan karikatürler bunlar değil, öyleyse bu yayınlar bazı amaçlara dayandırılarak çıkarılıyor. Bazı yöneticilerden öğrendiğimiz kadarıyla «Satış için» böyle yapıyoruz diyorlar. «Halk satın aldığına göre, böyle istiyor demek ki» diye savunuyorlar. Ancak bir derginin satışının çok olması, okuyucunun öyle istemiş olmasına bağlanamaz. Sergilerde ve albümlerde de güçlü karikatürler görebiliyoruz. Öyleyse dergilerdeki karikatür anlayışını değiştirmek gerekir. Sanatçı her zaman okuyucudan önde gider ve okuyucunun düzeyini yükseltir. Bu nedenle dergilerimizdeki gibi okuyucunun düzeyinin daha altında karikatürler çizerek karikatür sanatı adına kötü örnek olmaktan vaz geçilmeliancak o zaman Türk Karikatürü kendi mizah severi tarafından anlaşılıp ilgi görecektir.

Döner Dolap

Hırçın rüzgar esiyor
delicesine.
Beyinler çarpışıyor
hiç birşey bilmecesine
Dalgalar için
kişiler dövüşüyor.
Boş sözlerle harcanıyor zaman
zamanı bekliyen varken...

Bir emek var ortada
görünür ama ne
Bilen var, düşünen yok
Yaptım - yapmadın diyen
var oldukça beyinlerde
Eller ve beyinler de ayrıysa hele
ese dursun
hırçın rüzgar delice sine...

Necmi SELÂMET

BÜYÜKLERE MASAL

Sermet SAN

Geçmişte bir gün bir krola yani zamanın devlet başkanı ya da baş yöneticisine rüyasında, ama gerçek dünyadan bir kişi bir soru yöneltmiş;

— Siz kralımız, ulusumuzun en büyüğü, biliriz ik yeryüzünün her yerinde insanlar, hayvanlar, bitkiler var, örneğin neden insanların devletleri var da, hayvanların yok?

Bu soru üzerine kral yani zamanın devlet başkanı ya da baş yöneticisi, geceleri uyuyamaz olmuş ve belki de bu nedenle gündüzlerden daha çok korkmuş. Acep bu soruyu bana bir soran olur mu diye. Bunun üzerine bir karar almış, şöyle ki;

— Bundan böyle benimle yalnız yöneticiler görüşebilir ve yönetilenlerin yöneticiler ile görüşmesi, ilişki kurması kesinlikle yasaklanmıştır.

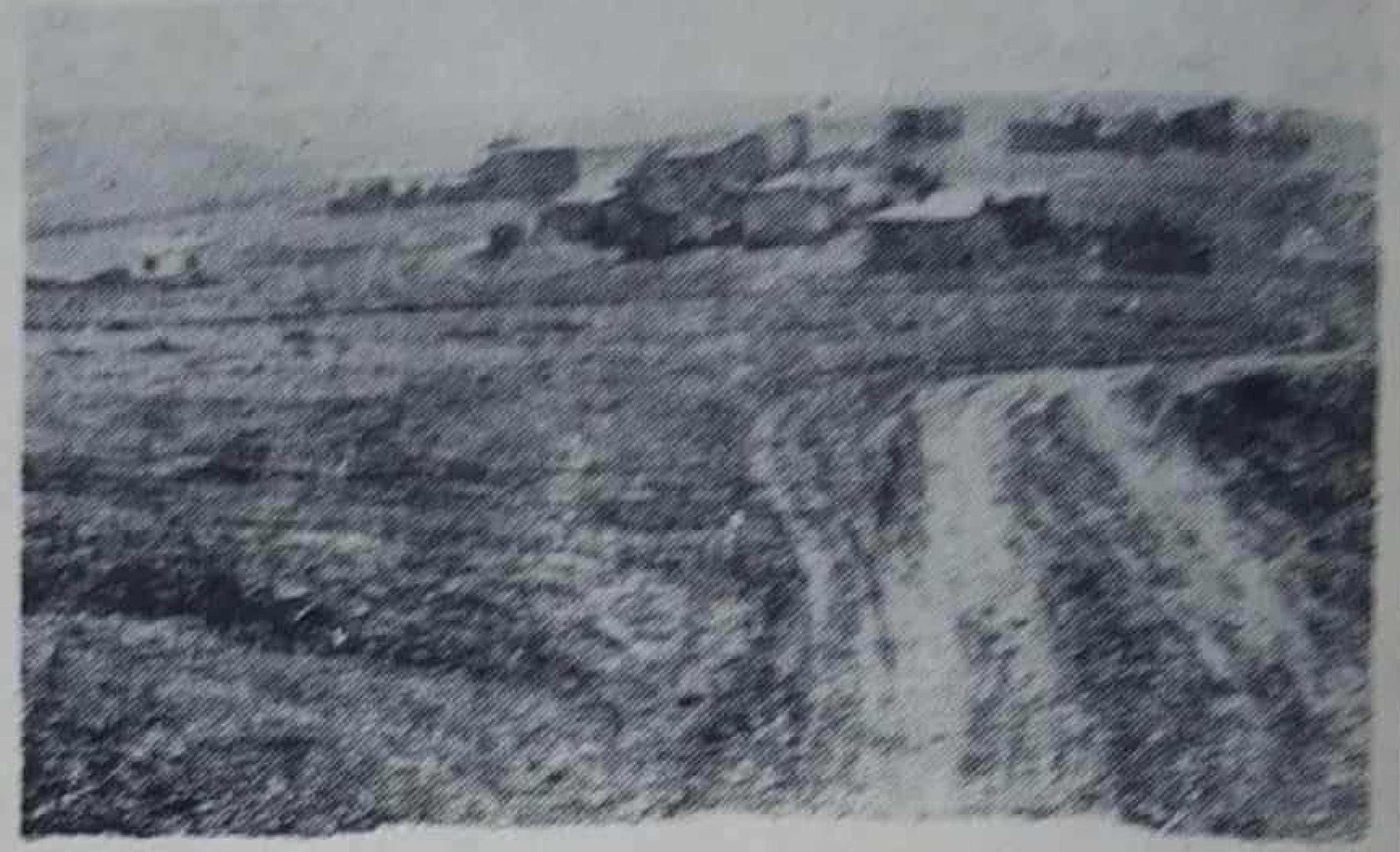
Bu yasa yürürlüğe girdikten sonra da kral pek rahat olamamış. Çünkü sorulan kurt gibi kemirmiş beynini. Birgün vezirlerini yani zamanın bakanları ya da üst yöneticilerini toplamış ve bir önlem alınması için buyruk vermiş, şöyle ki;

— Eğer sizler hep yönetici kalmak istiyorsanız insanlara örnek olması için tüm hayvanları da uluslarına göre ayırın, örneğin bir filin ya da karıncanın Japon'u da olsun Fransız'ı da, demiş.

Vezirler düşünmüşler bilgileri yetmemiş, tekrar düşünmüşler, basalım parayı bilim adamları tutalım demişler. Ve bilim adamları gece - gündüz demeden paralı çalışmışlar, çok çalışmışlar. Sonunda bir rapor vermişler vezirlerine, krallarına sunmaları için, şöyle ki;

— Sayın kralımıza, ulusumuzun en büyüğüne, Günler süren yorucu çalışmalar sonucu şu yargıya varmış bulunuyoruz, üzülerek belirtelim ki hiç bir fil ya da karıncayı Japon ya da Fransız olarak koşullandırmak olanaksız görünüyor. Fakat gönlünüzü rahat tutunuz ki daha şimdiden hiçbir yönetilen insan size bu soruyu sorabilecek düzeyde değildir, yaptığımız hesaplara göre ancak gelecekte, bir üst yöneticiye ve yönetenlere sorulabilir. Kesinlikle bir kral ya da padişaha böyle bir soru sorulamaz.

Bu gizli rapor kralı rahatlatmış biraz ve o gün bu gündür yönetenlerin yalnızca günlerini gün etmelerine yol açmış, belki de «benden sonra tufan» deyimini bu kral söylemiştir, ne dersiniz?

Fotoğraf : Handan ULAŞ

Köy Gezisi

Köyüme gezmeye gittim.
Her tarafı ören olmuş.
Çıkıp Höyüğünden baktım
Her tarafı viran olmuş.

Çeşmesinden pınarına
Sokağından alanına
Şöyle baktım etrafına
Her tarafı viran olmuş.

Her tarafı tenhalaşmış
Evleri de battallaşmış
Kuşları bile kaçmış
Her tarafı viran olmuş.

Duyduğum baykuşun sesi
Boşa akıyor çeşmesi
Her tarafı tutturmuş yası
Her tarafı viran olmuş.

Bir kaç ihtiyar kalmış
Ne düğünü, bayramı kalmış
Sanki bir yaylaya dönmüş
Her tarafı ören olmuş.

Ali KAYA

Fotoğraf : Yaver APAYDIN

Çocuktan Çoçuğa

Derleyen
Haydar KOYUNOĞLU

"............
Aramızda bir sınır yok. Sınırları biz düşünmedik. Bizim aramızda yalnız mesafe var. Biz bu mesafeyi ortadan kaldırmak istiyoruz. Biz, öğrenci defteri yapraklarından yapılan, kırlangıç kuşunun, uzay gemisinden daha yükseklerde uçacağına inanıyoruz. Biz, elimizle çizdiğimiz bir güneşin, bütün kâinatta, bir güneş gibi parlayacağına inanıyoruz. Biz şarkıların, bir tebessüm gibi bütün dünyayı dolaşabileceğine, ılgisizliği eriteceğine inanıyoruz. Biz, yaşlıların merakını çözenler olacağız. Hani eski bir masal vardır; bu masala göre :

"Çok uzakların bir temsilcisi, insanların yanına gelmiş. Onlara eşitlik, kardeşlik, sevinç vermek istemiş. İnsanlar bahçelerinde yalnız kin, cehalet ve nefret yetiştiriyorlarmış. Şarkıları türküleri çoktan unutmuşlar. Yabancı cehaleti kovmuş. Kovunca nefret sönmeye başlamış. Kılıç duvarda asılı kalmış, cehaletsiz kalmış. Ama herkes suskunmuş. Çünkü şarkıları, türküleri çoktan unutmuşlar. Bu durum karşısında temsilci, çocukları toplamış, bir ormana götürmüş ve çocuklara şunları söylemiş :

'Çocuklar, bu çiçekler sizin; akan dereler, orman sizin... Arkanızdan kimse gelmedi. Siz sizesiniz. Bense biraz dinlenecem. Siz bakın bakalım, bu ormanda bir sevinç bulabilecekmisiniz?'

Çocuklar ormanda korka korka dolanmaya başlamışlar. O arada en ufak çocuğun biri, bir yaylaya varıp, güneş ışığına bakınca, sarı bir çalı kuşunun kendi çağrısına başladığını görmüş. Kuştan sonra, ufak çocukta, güneş bizim, güneş bizim, diye bağırmaya başlamış ve insanlar da türkülerine başlamışlar."

Bu masalı niçin anlattık. Çünkü biz çocuklar bu iyi temsilci gibi cehaleti kovmak istiyoruz. Çünkü biz güzellik kurallarına göre dünyamızı kurmak istiyoruz.."

Fotoğraf : Süreyya KURŞUNGÖZ

Mevlüt AKKAŞ

BEN KADINIM

Ellerimle toprak eşeledim
Bir tohum attım arasına
Çapayı kavraladım
Toprakla çekiştim,
Ayrıkla dalaştım.
Kara sabanın arkasına geçtim
Evlekleri kapattım, övendere ile
Sarı öküzlere yön verirken,
Akşamı beklemedim
Hep sabah gibi çalıştım

Fotoğraflar : Handan ULAŞ

Kara, kara oğlanlar doğurdum
Arkasında kırk belikli
Kızlar gelin ettim.
Sırtımda çocuk
Ekin tarlasında
Orak salladım
Ellerim yarık, yarık yarıldı
Aman. Demedim
Teri anlımdan silip
Sırtımda feryat edene
Meme verdim
Daha durmadım ben
Sarı öküzün
Aman. Dediği yerde
Dayandım yanında...

ÇOCUK

Bir tohum atarsın ya toprağa
Toprak gebe kalınca yağmurdan
Güneş ısıtınca toprağı
Filiz verir ya tohum..
Çocuklar kök salmak beslenmek için
Toprağıdır ondan önce doğmuş insanlar
Üzerine attığımız kitaplar ve ışıklar
Onların yağmurudur, bu toprağın üstünde.
Yüzünüz gülmek istiyorsa
Ve göğsünüz kabarmak
Toprağını sağlam döşeyin onların
Yağmurunu iyi yağdırın,
Bol güneşli ve havalı,
Bakın görün o zaman
Filizi ve onların doğurganlığını...

Karikatür : Füsun CEVHER

SERGİLER

Resimler
Anlatmalı
Mavide, yeşilde
Güzellikleri
Ve beyazlığında
İnsanları
İnsanlığı
Barışa çağırmalı
Resimler anlatmalı
Barışı
Ve sorunlarımızı.

BAĞIRMAYIN ÇOCUKLARA

Ne olur diyorum
Bağırmayın çocuklara
O tertemiz beyne,
Çocuklar tutar parmağınızdan
Bırakmaz ya
Bağırmayın diyorum
Bağırışlarınız yazılır
O pak beyinlere
Çıkmaz bir daha
Bağırmayın onlara
Tutar sonra parmaklarınızdan
Onlara bir beyaz kâğıt
Verin, bembeyaz
Sınırlamayın büyük olsun beyazlığı,
Önlerine renkler koyun
Bakın nasıl konuşturur güneşi
Ayrıştırır yedi rengini
İri gözlerini çizerler yuvarlaklarında
Fırça istemezler, parmaklarıyla
Tombul küçük parmaklarıyla
Ve her şeyi anlatan elleriyle
Tebessümleri vardır
Çizdikleri eğrilerinde
Ve dudakları inmiştir
Beyaz kâğıda, dopdolu iri.
Bakın!
Bağırmayın diyorum çocuklara
Onların elleri var, iri tombul
Gözleri var ya hep döner durur
Gözlerinizde, yüzünüzde
Hani tombul tombul yürüyüşleri var ya
Hep sizi takip eder, sizden habersiz.
Ve diyorum bağırmayın çocuklara
Onlara bembeyaz kâğıt verin, sınırsız
Ellerini, gözlerini konuştururlar
O bembeyaz sınırsızlıkta
Gözlerinizi yedi renkte boyarken..

Fotoğraf : Hakkı BALTA

DEH DE GALİ..

Şahabettin TOSUNER

Halime kadın yatakta konuşuyordu, kocasınla ancak yatakta, sofrada yüz yüze gelebiliyordu.

— On seneyi geçti, özledim teyzem kızını, dedi. Birden sinirlenen kocası:

— Otur kadın yerine, seni arayan kim, bana kim bakacak.

— Sabah postasınlan gider ikindiye dönerim, diye sürdürdü.

— Eyi eyi sabah ola hayrola...

Konuşmaları bitti. Halime kadını bir türlü uyku tutmadı, döndü ha döndü "Teyzem kızı ne halde, çocukları büyüdümü, çocukları kaçladı" derken horoz sesinden önce ayağa kalktı, başladı çıkısını düşünmeğe.

"Ne götürem ki.. Şeher çocukları bazlamayı severmiş derler ya.. Postanın kalkmasına kadar yetişir de hani"

Zaman kaybetmeden oturdu bazlamaya, bir acele hamuru yuğurmaya başladı, bir yandan da ateşi yaktı. Bir telaş bir sevinç içinde kocasına seslendi:

— Ömer gız ezan yaklaştı.

Kocası oturumuna gelip Halime kadına baktı, kendi kendine söylendi.

"Gitsin balim" dedikten sonra birden yüksek sesle :

— Otomofillere dikkat et orda, öyle anlatıyorlar ağzını sağa sola açma.

Halime kadının kulakları duymuyordu, gençliğinde köpek saldırmış o da korkudan bağırırken, kulakları sağır olmuş, hatta "Sağır Halime" derler ona, o kocasının da söylediklerini duymaz, kocası konuşurken o da başka şeyler söylerdi.

— Komşuların verdiği zekatla bir ölümlük alem diyom, dedi. Kocası sert sert.

— Al al, dedi.

— Sende para verirsen sana bir mendil alem istiyom, cigara da alem.

Sigarayı falan hep şehire gidip gelenlere getirtirlerdi, köyde bakkal yoktu, kocası:

— Neye yolluyom seni, cigarayı alma bali.

Halime kadın pencereden dışarıya baktı.

— Davran sığır çıkacak, para vermesini de unutma, dönüşte konuş.. He yeceğini yanında götür, aç kalma.. Bugün de böyle olsun.

— Biraz bekleyem de taze tayın götürem, sığır eğlenir.

Halime kadın kendi kendine konuştu:

"Çıkarabilirmiyim acep evlerini, teyzem kızı eyi mi ki, yaramazlık olmasa bali"

Ömer ağa çorbasını içti, çıkısını aldı, sigarasını yakıp, damdaki eşeği çıkardı, sığır köy meydanında sanki Ömer ağayı bekler gibi oyalanmakta idi, Ömer ağa'da camiye giden komşusuna :

— Selâmun aleykum

— Aleykum selam

— Len Recep benim avlat şehere teyzesinin kızına gidiyo.

— Yol açıklığı versin.

— Amin amin.. Hani çoktandır der de..

Halime kadın otobüs saatini beklemeye başlar, bir yandan da komşularına sevincini anlatmak ister, hele evlerinden bir çıksalar pencerenin önüne dikilir. Bir gözü dışarda, bir gözü tandırdaki pişen bazlamalarda, "Kör olasıca yoksulluk, yok işte çocuklara ne götürem,, diye söylenir, söylenmekte birşey vermez, beyaz baş örtüsünü aldığı gibi dışarıya çıkıp, karşısındaki komşusunun kapısını çalar :

— Esma gız!

Evdekiler bir telâşla, bir hal mi var ki diye kapıyı açtılar.

— Hayrola Ömer ağa'ya birşey mi oldu..

— Gız teyzem kızına, şehre gidiyom, süt ver

çocuklara götürem dedim,

Evdeki gelin kaynanasına:

— Eyi gı ana, zavallı kimsesi yok derdik, dedi.

Bir rakı şişesine süt doldurup verdiler, Kulakları duymasa da gelin arkasından bağırdı :

— Güle güle git, selâm götür.

Halime kadın sevincinden uçarcasına evine gelip çıkısını hazırladı, siyah başörtüsünü sarındı evden çıktı, kapıdaki çivilerin arasını bez parçacığı ile bağladı. "Neyim var ki, Allah'a emanet, çocuktan gayri kim girer" diye içinden geçirdi. Otobüsün kalkacağı yer olan köy meydanına doğru yöneldi. Otobüsü beklemeye daha gelen yoktu. Meydandaki dübek taşına çıkısını koydu, çeşmenin oluğundaki su ile ayağındaki lastikleri yıkadı. "Epeyce erken mi çıktım ki" diye düşünürken tarlasına gidenleri gördü.

— Hayrola Halime ana, diye seslendiler.

— Hele bi gelin, söyleceğim var, şehere gidiyom, dedi, aptal aptal bakındılar.

— Ömer ağada delimidir, bu sağırı tek başına salar şehire.

— Ne yapsın garip, kimsesi yok ki yanına versin, sığırdan geri kalamaz ki, dediler.

Şehire gidecekler tek tek evlerinden çıkıp, köy meydanına gelmeğe başladılar, gelenler de aralarında konuşuyorlardı.

— Sahi mi söylerlerdi kimsesi yok deye.

— Zaten yanık büyümüş bu, fısıldaşmaları sürdü.

Otobüste aşağı mahalleden kornasını çala çala göründü, dar sokaklardan yavaş yavaş gelerek meydanda durdu. Halime kadın bir gayret, canlı canlı davrandı, binerken. Şöförün arkasındaki yere oturdu, daha önce hazırladığı parayı uzattı.

— Len Hasan yürümecen mi, bu gün bende gelecem sizlen, paranı verem de,

— Gel anam gel, nasıl oldu da kalktın ayağa, sen her bir zaman giden değilsin, koy paranı kesene hiç mi biz de hakkın yok.

Halime kadın duymadığından şaşkın şaşkın bakındı, şöför işaretle parayı keseye koymasını gösterdi.

— Hele sen al şu paranı, sifteni et, dönüşte kalmazsa parasızın getir, dedi.

Bir iki kişi daha gelip şehirdeki oğlunun, kızının torunlarına süt gönderdi, şehirden kil, yeşil sabun, sigara, yağ, çay, gaz gibi istekleri olanlar vardı, şöföre yazdırıp paralarını verdiler. Halime kadın sabırsızlandı, sıkıldı.

Deh de gali...

Motor çalıştı, şöför arka arkaya üç defa kornayı uzun uzun çaldı, yavaş yavaş hareket etti. Halime kadın ikinci defa otobüse biniyordu, ilk binişinde hasta idi, başını tutamıyordu. Daha önceleri yaya gidip gelirlerdi. Altı saat sürerdi şehire gitmek.

Fotoğraf : Yaver APAYDIN

Gecenin Bu Saatinde

Çiğdem KÜÇÜK

Gecenin kaçı bilmiyorum, saatim durmuş, masamda yazmağa çalışıyorum konum ne «Ulusal Kültürümüz» yanımda radyom derinden derinden arkadaşlık ediyor. Rastgele bir istasyon, bilmem hangi ülkenin radyosu, aradaki spikerin dilini anlayamıyorum ama durup dinlemeye, düşünmeye neden. Tek başına almış eline elin oğlu bizim kavalı, boyuna üflüyor, notalı notalı basıyor parmaklarını bizim kavalın deliklerine.

Bağırasım geliyor «O bizim kavalımız» diye ama birşey daha var, bizim ama biz onu davarımıza çalarız diyenler de var gibi bir karşılıkta var. Kim bilir elin oğlu o kavalımızı Sultanahmet'ten alıpta bir çobanımızın dizinin dibine çömelip dinlemiş olmasın, bizim çobanımızı andırmıyor da değil hani. Kaval olduğundan mı nedir, çobanımızın havası var buram buram.

Durup durup elin oğlu kim bilir hangi ülkelerin müzik festivallerinde konserler verdiki, festivallerde de saatlerce ayakta alkışlarlar da.

Kavalımızı dağlarımızda, yaylalarımızda çobanımız çalar. Şu bir gerçek kavalımız çobanımızın elinde kalmış, görmemişiz ya da yapıp yapıp turistlere satmışız. Üflemişiz, deliklerine basmamışız notalıca, çalıyorsa çobanımız ustaca çalıyor. Usta kaval çalan bir çobanımızı çıkarıp konser verdirmemişiz. Kavalımız onun için kalmış kıyıda köşede.

Şayet çoban kavalı davarını uyutmak için çalıyor diyorsak, bir anımı vereyim. Birkaç yıl önce balık avcılığı için Sakarya kıyılarında (gece)idim. Gece yakınımızda ustaca çalınan bir kaval sesi geliyordu. Ne köpeğin sesi, ne de koyunların boyunlarındaki çan sesleri vardı. Çoban da nefesli mi nefesli ara vermeden dinletiyordu uzun uzun. Bir ara çoban yanımıza geldi, karayağız 16 - 17 yaşlarında genç.

— Koyunları uyuttun mu kavalınla, diye sordum, verdiği cevap ilginç geldi.

— Davar otlar, devamlı yemekten çatlar, devamlı ayakta durmaktan yorgun düşer, kavalımla onları topluyorum, hepsi karşıma sıralanır, oturur geviş getirir bu arada kavalımı dinler, uyumaz davar, çoban uyumadan uyumaz, demişti.

O çobanı getirip konser verdirmeliyiz diyorum, bu düşüncemi yadırgayan olur, Tahsil - Diploma diyen olur. Bildiğimiz kadarıyla Bach'ın Mozart'ın, Beethoven'in tahsili, diploması mı var dı.

Ulusal Kültürümüz en küçük köyümüzdeki ile en büyük kentimizdeki yaşayan halkımızın ortak yarattığı, yaşadığı değil midir?

Her Köşe Başında

Naci Kalmukoğlu (1896 - 1955) Horkof'da doğdu Rusya'da Güzel Sanatlar Akademisini bitirdi. Kırım'dan İstanbul'a iltica etti. En başarılı iki çalışması Eskişehir'de (Köprübaşı Postahanesi duvarlarında) bulunmaktadır. Ama gelin görün ki ne halde.

Ressam her iki çalışmasını duvara yapmış. Postahane de geçen gün badana yapılıyordu. Tablonun biri beyaz boya damlaları ile görünmez olmuş, diğeri de usta badanacı merdiveni dayamış, hem resmi zedeliyor, hem boyasını bol bol damlatıyordu.

Badanacı bir yana, sorumlu bir yana, yakında bina küçük geliyor diye yıkarlarda...

Anadolu'da SANAT

ÖZLEM

... ve birden bire
ağustos yağmuru
ağustos çıkarken...
yüreğe dokunur yanıyla
yalnızlığı kamçılar yanıyla
bir senfonik akşamcasına
çamların dinlendiği an
damlaların yumuşak izlerinde...
gereklisin bana
seviyorum diye diye
saçlarına, dudaklarına, gözlerine,
gömülebileceğim sen...
gereklisin bana
yaşam ağacım
dalların hep acı acı
yaprakların hep umut umut
nasıl oluyor bu
anlatsana.
dinmek üzere, ağustos yağmuru...

Hilmi HAŞAL

AYNA

Necmettin KOÇ

Yıllarını eğitime, öğretime vermişlerdi. Barışa, iyiliğe, güzelliğe vermişlerdi. Kötülüğü, düşmanlığı getiremiyorlardı akıllarına hiç.

O akşam, tam kapılarının karşısında dikilen yabancılardan da kuşkulanmadılar bu nedenle.

Birden, patırtı koptu yönetim odasında.

İki genç önlerine gelene bıçak sallıyorlardı, bayağı bir film sahnesi gibi; çirkin ve korkunç.

Biraz sonra saldırganlar kayıptı, yaralılar ölümle başbaşa. Yaşam durduğu yerden devamdı geride kalanlara. Fakat, bir gün öncesine göre daha kuşkulu daha korkulu.

———oOo———

Her akşam olduğu gibi yine ışıklar sönmüştü.

Birden, silah sesleri doldurdu kahveyi. Cam şangırtıları ve çığlıklar yükseldi arkasından. Birkaç saniye sonra herkes yerde yatıyordu. Kimileri hızla uzaklaşan bir karaltının hayal meyal ayırdına varabildiler. Kimileri, hiç birşey anlayamadılar o anda. Kimileri yaralanmıştı hafif ya da ağır. Kimileri ise ölmüştü.

Devresi, devresi akşamlarda da ışıklar sönüyordu yine. Ve onlar o akşamı anımsıyorlardı acıyla. Ölümü düşünüyorlardı, ölümü ve düşmanı.

———oOo———

Dursun, işsizin biriydi. Belirli bir işi yoktu yani. Kimi günler hiç iş bulamazdı. Ama boş geçirmezdi böyle günleride. Okurdu. İyi bir iş bulduğu günler ise onun için bayram günüydü.

İşte bu gün de, böyle bir gündü. Tüm gün çalışmıştı. Geç te olsa, filesini doldurmuş evine dönüyordu. Elektriğin kesik olduğu bir saatti. Tam sokağına dönüyordu ki, bir şeyler oldu; Bir sustalı şakırtısı, ta yüreğinin derinliklerine işledi. Arkasından sustalı.

Dursun bağıramadı bile. Oracıkta ölüverdi sessizce.

Öldü; fakat filesini bırakmadı elinden. Biraz sonra toplaşanlardan yalnız karısı alabildi fileyi.

Demek ki Dursun, ölürken ölümünün bilincindeydi..

DUYURU :

Şiir - Öykü - Güncel Sanat sorunlarını konu alan Yazı - Desen - Fotoğraf gibi ürünlerinizi bekliyoruz.

P. K. 221 (Merkez)
ESKİŞEHİR

Derdim var deva yok,
Sancım var ilâç yok,
Çağım benim,
                sancılım
Yarim benim,
                sevdalım
Do gu ra cak sın ...

Sermet SAN

ÖYKÜ

ANLARSIN YA..

Haydar KOYUNOĞLU

Halil usta birgün bir emir verdi çıraklara :

— «Küfretmek yasak» dedi.

Eeee, Halil usta bu. İstersen uyma! Yoksa dinlemez lemi cimi. Koydu mu çukura tekmeyi, haydi yallah! Emir öyle Halil usta böyle. Üstelik daha bir sürü dert. Yüksel'in babası var anası yok. Mustafa'nın işi var sevgilisi yok. Yusuf bisiklet, Murtaza motor. Hele Sarı! Sarı'nın derdi daha büyük. Sarı'yı babası dört yaş ufak yazdırmış. Onun için her yere serbestçe giremiyor. Ya polis çeviriyor, ya bekçi. Yaş onsekiz ama cüzdanda ondört. Şaban biraz şakacı. O şaka ile yenmeye çalışıyor sıkıntısını. Altı çırağın en ufağı Böcür. Hepsinin ortak şikâyeti ise şu :

Ölü gibi yatıp ölü gibi kalkmak. Hiç değilse düşlerde karı kızlardan uzak olmamak. Hiç değilse düşlerde diri yaşamak... Ama yorgun argın gelince bu işler olmuyor tabi.

Bu yüzden sıkıntısı çok çocukların. Sıkıntı sıkıntı sıkıntı. Her taraf sıkıntı. İş sıkıntı ev sıkıntı. Ustanın emri sıkıntı. Cep sıkıntı gönül sıkıntı. Yediğin sıkıntı içtiğin sıkıntı. Sütün adı olmuş beyaz su. Yediğin yedik değil, içtiğin içtik değil. Et yalan süt yalan. Saygı yalan sevgi yalan. Adam çıkıp amir memuruna saygı ve sevgilerini sunuyor. «Sayın müdür bey» diyor, «Başüstüne efendim» diyor, «Haklısınız efendim» diyor; için için de, «ah ulan ah» diyor, «gün olsa da yesem seni!» Yani adam karşısındakini kendinden saymıyor. Onun için de karısına kızına açıldığı gibi açılamıyor. Dışı efendim dese bile içi, «ah ulan ah» diyor. Çıraklar da böyle. Usta derken bile tüyleri ürperiyor. Bir de ikinci adı var bunların : «Papazın kuşu» Kızınca öyle bağırıyor usta.

«Papazın kuşlarıııı, papazın kuşlarııı,»

Papazın kuşu denilen şey de şuymuş :

Birgün bir güvercin gelmiş girmiş kiliseye. Ve varmış en olmadık bir yere pislemiş. Hani biz devlet kuşu deriz ya, papaz öyle dememiş; «Be hey kuş» demiş, «Madem müslümansın, niye girdin kiliseye; yok, madem müslüman değilsin, niye pisledin oraya.»

Usta ad takar da çırak takmaz mı. Onlar da «İvan» adını taktılar ustaya. Ve aralarında bir şifre olarak kullandılar bunu. İvan geliyor, İvan gidiyor. Adı bu oldu ustanın. Ama İvan her yerde İvan değildi. Padişahın huzurunda kaka, çırakların başında Allah'tı. Padişah da; o, bu; yani senet sepet müşteri idi. Yani Halil usta kimin huzurunda ezilip büzülüyorsa onlardı. Usta usta değil de sanki iki adamdı :

Aslan usta, kedi usta...

Vurup deviren usta, ezilip büzülen usta...

Kaka usta, Halil Usta...

Bu fıkranın aslı ise şuydu :

Bir zamanların Van valisi bir mektup yazar padişaha. Ne kadar saygısı sevgisi varsa döker kâğıda. Fakat sonuca gelince, «ne yazmalı» diye düşünür. Van valisi dese olmaz. Köleniz dese olmaz. Kulunuz köleniz dese yine olmaz. O da az gelir. Sonunda şunu yazmış ve mektubu postlamış :

"............

Vali-i Van

Kakanız İvan

Bu buluştan sonra çıraklar biraz ferahladılar. Kullandıkları aletlere bile İvan adını takarak, içlerini boşaltmanın yollarını aradılar. Ama yetmedi bu tabi. Hani biz et met deriz ya, bir ara öyle birşey denediler. Birbirlerine i toğlu it değil de, mit oğlu mit diyerek içlerini boşalttılar. El kol işaretleri zaten vardı. «şey», «şu», «oranı», «buranı» lafları da sonradan eklendi. Küfür bunlar için aş ekmek gibi birşeydi. Belki de bir dostluktu. Hani şöyle birşey anlatırlar : Diyelim ki biri beni bir saat iki saat dövüyor. Ama ben kızmıyorum. Kızsam bile unutabiliyorum. Ama bir başka adam beni şöyle bir dürtüyor ben kıyameti koparıyorum. Adamı yakaladığım gibi her yerde dövüyorum.Sonunda bana soruyorlar : «Yahu» diyorlar, «nedir senin zorun?» O zaman anlatıyorum ben. Diyorum ki;

«Öbür adam beni bir saat dövdü. Ama insan döver gibi dövdü. Beni insan yerine koyarak dövdü. Bu adam beni dövmedi. Dürttü. Ama öküze dürter gibi dürttü. Ben ya öküz olacam, ya bu adamı bir ömür dövecem»

Ustanın çırakları dürtmesi böyleydi. Çırağın çırağı dövmesi ise insancaydı. Bi kere çırak çırağa kızmıyordu. Kızsa bile unutabiliyordu. Şartları birdi çünkü. Hepside aynı sıkıntı, aynı dert. Hepside aynı usta, aynı yasak. Hepsinin derisinde aynı kir pas. Gözler bir avuç yüzde yıldız. Ustadan bir ton sopa yersin, yine de «Usta o dövdüğün yerde anamın okşaması vardır» diyemezsin. İki göz iki hapis, ustadan

ayıramazsın. Taş taşken çatlar da, sen patlayamazsın. Kesilen yerine bile şöyle oturup doyasıya bakamazsın. «Güneş çarığı, çarık ayağı, ayak da can sıkarmış» Sen böylesin. Usta Sarı'yı sıkar, Sarı Yüksel'i. Hele en ufak çıraksan, oldun çile çukuru. Ama bu çukur doldu. Doldu ve patladı. Şunu dedi birgün Böcür Sarı'ya :

— «Be hey Sarı, madem insansın, niye karşı çıkmıyorsun bu düzene; yok, madem insan değilsin, niye sövüyorsun seni düzene»

Motor Murtaza da şunu dedi Yüksel'e :

— «Be hey erkek, madem erkeksin, niye kendinden yukarı gitmiyorsun; yok, madem erkek değilsin, niye ustadan aldığını bana aktarıyorsun»

Dağda meşe, çırakta neşe;
Ama usta gördü mü,
Erkek değilsen donuna işe,
Veya dolan köşeyi uluorta işe…
İşte Sanayi,
İşte Halil usta,
İşte çıraklar…

«Ha beygir ha genç» bu da bir başka hakaret. Güya genç beygir gibiymiş. Beygir torbasız olmazmış. Torbasız olursa zaptedilemezmiş. Böcür'ün babası bile büyük oğluna şunu bağırmış bir gün :

— «Askerliğini bi yap gel, hemen evlendirecem seni. Takacam torbayı başına. Ondan sonra salla dur bir ömür.»

Ha beygir ha genç. Bu benzetme çok bozdu bunları. Yani bunlar da mı at gibi yorulduğunu bilmiyordu! Yani Böcür dalaksız mıydı? Babası öyle derdi Böcür'ün: «Atta dalak yoktur.) derdi. Ya Yüksel, ya Sarı? Onlar neydi? Ya Yusufla motor Murtaza? Bunlar at, iş yeri harman mıydı? «Yakalanan at döver harmanı» Öyle ya, atalar böyle demiyor muydu? «Sekiz saat mi, yükle on saati; on saat mi yükle gün doğumundan yatsı namazı arasını. Yeter ki boş bırakma. Yoksa ya okumaya alışırlar, ya bu ne biçim dünya der karşı çıkarlar.» Bu da çırakların kulağına gelen bir başka dedikoduydu. Sonunda toplaşıp bir karar aldı bu bacaksızlar. Yani iş vara vara şu noktaya vardı :

Döverek sövülecek. Bu işte kullanılan şifre ise, «Anlarsın ya» Lafı olacak. Yani şöyle :

— «Böcür senin kafanı seveyim, anlarsın ya!»

— «Ustamız bir tanedir ha, anlarsın ya!»

Üç gün içinde sanayi oldu anlarsın ya. Yani öylesine sevildi öylesine tutuldu. Hatta üç beş gün sonra çarşı pazarda bile aynı ses:

— Anlarsın ya,»

— «Müdür bey saygılar sunarım anlarsın ya,»

— «Amerika olmasa halimiz dumandır.»

— «Avrupa baş dostumuzdur. Anlarsın ya,»

Amir memuruna saygılar sunan adam ne diyordu içinden içinden, «Ah ulan ah…» İşte bu «anlarsın ya»nın anlamı buydu. Yani bir çeşit ana avrat. Yani bir çeşit isyan. Tabi bu burada kalmadı. Bir araştırma bir soruşturma, «Kim dedi, kim çıkarttı!» Hop Halil ustanın oraya:

— «Halil usta?»

— «Evet?»

— «Nedir bu hal!»

— «Ne hâli?»

Anlattılar tabi. Anlattılar ama Halil usta inanmadı, «hayır» dedi, «her yerde var bu laf. Daha dün işittim çarşıda. Bunlar çıkartmış olamaz bunu. Bunlar çıkartsa bu kadar hızlı yayılamaz. Bunlar boş adam değil ki bütün gün yanımdalar» Halil usta böyle dedi ama hiç kimse inanmadı. Ve iş büyüdü de büyüdü. Öyle ya, bu bir isyandı. Sanayide on bin çırak vardı. Bu isyan değil de neydi. Üstelik çarşı pazar da aynı durumdaydı. Kimbilir gar ve garaj ne haldeydi! Ya İstanbul, ya Ankara? Ya Avrupa, ya Amerika? Onlar da mı «Anlarsın ya»ydı. Yoksa çırakların kir pas içindeki yüzleri mi ağarıyordu…

Hadi diyelim Ankara çantada keklik. Ya vermezse dostlarımız metelik. Hani NATO, AET filan, IMF'de tabi Yoksa onlar da mı «Anlarsın ya!»

Sihirli eller

Binlerce umut bağlandı Zerik Taşı'na (x)
Binlerce yoksulluk, binlerce cahillik.
Yürekten sarıldık,

Yüreklilikle can verdik umutlar düşünde.
Sihirli eller bekleniyor yıllardır doğuda…

Bizleri yok olmaktan kurtaracak sihirli eller!.
Yolları, ebeyi, doktoru getiren,

Cahillik ve yoksulluğu götüren,
Sihirli eller bekleniyor yıllardır doğuda…

Uzatın bizlere ellerinizi, uzatın kardeşlerim.
Kurtarın bizleri bu yokluk çamurundan.

Boğulmadan, yok olmadan, kardeşim kurtarın,
Dokuzyüz yetmiş dokuz, Dünya Çocuk Yılı'nda…

Sabri OYTAN

(x) Yazarın «Zerik Taşı» kitabından.

Uzayıp Giden — Gidip Uzayan

İnsan doğar
insan yaşar
insan hamal
insan taşır
uzayıp giden - gidip uzayan
ölüme gebe
insan.

Toplum kaynaşmakta
toplum karışik
toplum lapa
toplum karmaşık
uzayıp giden - gidip uzayan
eyleme gebe
toplum.

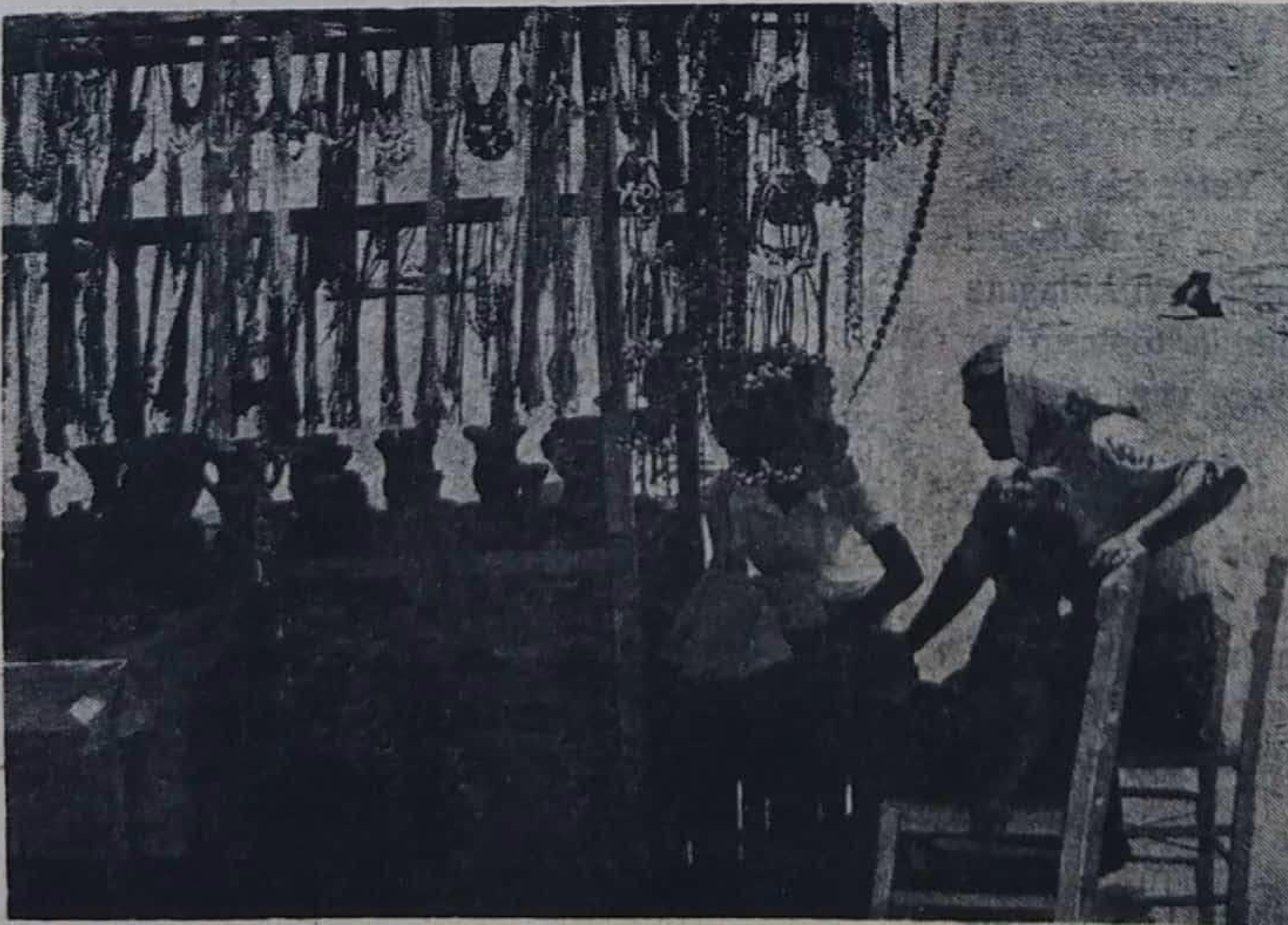
Düzen bozuk
düzen yıkık
düzen düğüm
düzen ilmik
uzayıp giden - gidip uzayan
çözüme gebe
düzen.

Geçmiş yitik
geçmiş bitik
geçmiş yaşanmış
geçmiş geçik
uzayıp giden - gidip uzayan
geleceğe gebe
geçmiş

Gelecek iks
gelecek ye
gelecek eksi iks - eksi ye
gelecek ze
uzayıp giden - gidip uzayan
bilinene gebe
gelecek.

Gece sessiz
gece ıssız
gece koyu
gece karanlık
uzayıp giden - gidip uzayan
gündüze gebe
gece.

Adnan TUNCER

Fotoğraf :
İbrahim
TINAZTEPE

Kitaplar

Halk, Sosyalizm, Kültür ve Edebiyat (*)

İbrahim İŞYAR

Sanatçılar, uğraşları gereği genellikle yenilikçi, ilerici ve devrimci olurlar. Sanatçının gericisi pek düşünülmez. «İstisnadır» böyleleri. Hele bizim gibi ilerleme, değişme savaşımı içinde olan toplumlarda, gerçek sanatçıların bu savaşımın dışında kalmaları olanak dışıdır, denebilir.

İşçi sınıfı hareketinin hızla geliştiği toplumumuzda, doğal olarak bunun kültür ve sanatı da gelişmektedir. Doğrusu da budur. Çünkü işçi sınıfı hareketi, ancak bilim, kültür ve sanatıyla bir bütünlük, sağlıklılık kazanır.

Bu nedenle şu yıllarda, işçi sınıfı bilimine bağlı ilerici, devrimci kültür ve sanat, tartışılan güncel konuların başında gelmektedir. İlerici kültür ve sanatın özellikleri, ilkeleri nelerdir? Devrimci savaşımda sanatın işlevi nedir? Kitlelere nasıl götürülür, kitlelerin sanata ilgisi nasıl çekilir? Halk için yazmak nasıl olur? Sosyalist gerçekçilik nedir ne değildir?... Çoğumuzun kafasında benzer sorular vardır. Yanıtlarını bulmak için de zorluk çekeriz.

Haziran'da bu boşluğu doldurmada önemli katkısı olacağına inandığımız, değerli eleştirmenlerimizden Asım Bezirci'nin bir yapıtı yayınlandı. Bu yapıtta, Asım Bezirci'nin çoğunluğu Politika gazetesi ile Sanat Emeği Dergisi'nde yayınlanan yazıları biraraya getirilmiştir. Bir arada toplanan bu yazılar, bir bütünlük yaratmıştır. Yapıttaki yazılarda işçi sınıfı bilimi ışığındda kültürün, devrimci sanatın, özellikle edebiyatın çeşitli sorunları, kuramları irdelenmektedir.

Yapıttaki bazı yazıların başlıklarını sıralamak, uzun sözetmekten daha yararlı olacaktır kanısındayız : Halk İçin Yazmak, Sosyalist Gerçekçilik, Halktan Almak Halka Vermek, Popülizm, İşçilerin Edebiyat Eğitimi, Edebiyat Neye Yarar, Politika ile Edebiyat, Burjuva Kültürü, Ulusal Kültür, İşçi Sınıfı Kültürü, Sosyalist Kültür, Halk Şairleri ve Kemal Tahir, İşçi Sınıfı Edebiyatı ve Orhan Kemal, Aziz Nesin - Mess Grevi - Nazım Hikmet, Faşizmi Ezeceğiz, Bireyin Değerlenmesi ve Sosyalizm, Şu Küçük Burjuvalar...

Asım Bezirci'nin bu yapıtını okuyanlar, özellikle ilerici, devrimci kişiler, sanatçılar, kafalarında beliren pek çok soruya yanıt bulabileceklerdir.

Fotoğraf : Yusuf UYGAN

(+) Halk, Sosyalizm, Kültür ve Edebiyat - Asım Bezirci - Sanat Emeği Dergisi yayınlarından - Eleştiri dizisi - Haziran 1979.

Gülüşün Kurtuluşu(*)

Şaban BAĞCI

Koyunoğlu'nun ilk kitabı değil bu «Dilşo ile Dilşe» var, orada feodaliteyi ele almış. «Gülüşün Kurtuluşu» ise çok daha değişik, yedi öykü var bu kitapta. Öyle öyküler ki bunlar;

İnsan gülerken dahi savaş içinde zannediyor kendisini...

Hacce'nin anasının dediği gibi «Makineler kurtulmadan gülüş kurtulmaz» ayrıca insanca yaşamın toplumların iyiye, güzele doğru direnişin simgesi oluyor bu öykü. Ve bu ereklere ulaşabilmenin yolunu da çiziyor Koyunoğlu, Özellikle üretim araçları ile insanın insanla olan ilişkilerini yanlış üretimin doğurduğu yanlış düşüncelere bağlamış. Gülüşü bir kurtuluş, bir devrim olarak ele alırken gülüşün daha ölmediğini vurguluyor.

Bir de «12 Mart Dedikleri» diye bir öyküsü var. Hani, yılan ilkbaharda deri değiştirir ya, Koyunoğlu'da 12 Mart'ı böyle açıklıyor ve öykünün bir yerinde şöyle diyor :

«60'lardan sonra ise, orta sanayi burjuvazisi artık tekelleşmeye başladı. Ve öyle bir yılana döndü ki, eski derisine sığmaz oldu. 12 Mart bu yılana yeni bir deri oldu. Böyle kuru kuruya değil. Bir de Ender var işin içinde, yaşı 11 Ender'in yaşı 11 ama beceremediği işlerde yok.

Bir de «Sır Defteri» adında öyküsü var, bu öyküsü daha da ilginç. «Nato'nun, Gizli Bilim Konseyi, Bilim Kurumları, Bilim adamları var, sırlar bu kaynaklara ait» diyor. Adamların el atmadığı konu kalmamış, Adamlar aşkımıza bile el atmışlar. Hünerleri bilinen CİA'nın oynanan oyunlarda ön planda yer aldığını ve arka plandakilerin kimler olduğunu ve neler yaptığını vurguluyor.

Gerçekten Koyunoğlu yayın yaşamında, ikinci kitabı ile birşeyler katmış, öykücülüğümüze akademik kuramıyla değil halk anlayışı ile yaklaşmış, ürün vermiş yazarlarımızdandır.

(+) Gülüşün Kurtuluşu - Haydar Koyunoğlu - Okai Yayınları, 1979.

Bize Gelen Yayınlar

Zerik Taşı (çocuklara öyküler)

Sabri Oytan

(Özgür yeyınları 1979)

Çocuktan al haberi

Şaban BAĞCI

Araştırdık, inceledik, sorduk soruşturduk... Pek çok çocuktan ortak olarak şu görüşü aldık :

«Biz anne babalarımızı iki tane biliriz. Gözümüzde ikidir babamız.»

Sorduk :

— Neye iki tane?

Anlattılar :

Bir oyunları varmış. Oyunda hiç kimse oyun bozanlık yapamazmış. Yoksa «Mızıkçı» diye adı çıkarmış. Ölmek mi gerekiyormuş? Ölürlermiş. Görev bitinceye kadar da dirilmezlermiş. Sinmek mi gerekiyormuş? Sinerlermiş. Ve oyunun kurallarına aynen uyarlarmış. Bu birincisiymiş. Bir de aile toplantılarında bir durumları varmış. Bu da ikincisiymiş. Aile toplantılarında bir sürü amcalar, teyzeler, toplaşıp, konuştuklarında; ikide bir birbirlerine :

— «Senin yaptığını çocuk yapmaz!»

— «Senin dediğini çocuk demez!»

— «Çocuklaşma!»

— «Çocuk olma!»

Derlermiş, Çocuklar o zaman düşünürlermiş. Ve kendi kendilerine derlermiş ki;

«Bu amca ne yaptı da çocuklaştı? Bu amca babam gibi, amca; sesi kalın, kafası kel, papucu kocaman... Bu pabuçlarla nasıl oluyor da çocuklaşıyor!»

Ve, kenara çekilip, bu sefer de o amcanın nasıl çocuklaştığını incelerlermiş. Amca en çok çocukların sevdiği amca olunca çocuklaşırmış. Yani ne zaman oyundaki çocuklar gibi, oyun bozanlık yapmadı; hemen öbürü kızarmış;

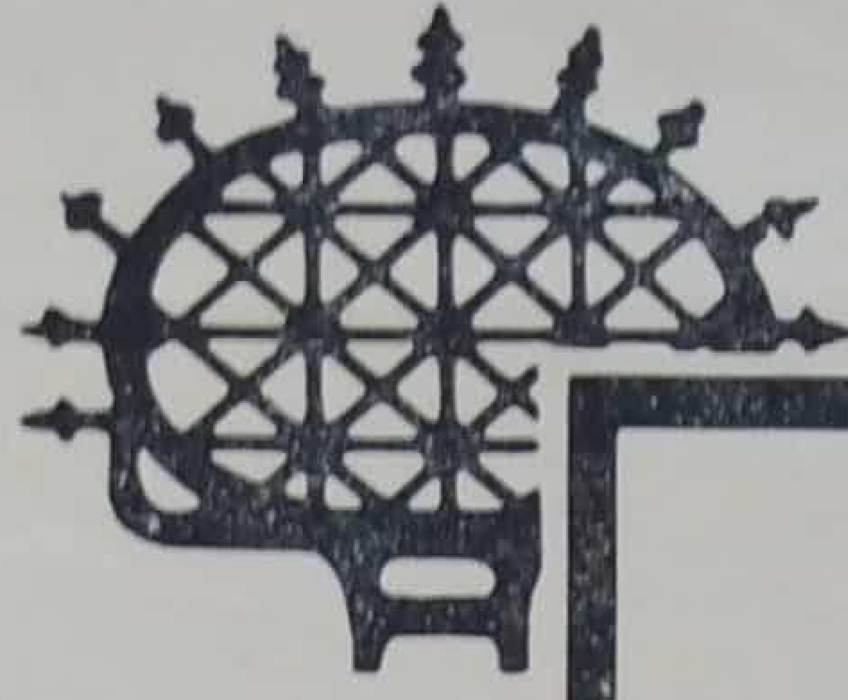
— «Çocuklaşma!» dermiş.

Bunlar o zaman çok kızar ve kendi kendilerine, şöyle derlermiş :

«Bak, amca bizim oyun oynamamız gibi yapıyo. Oyun bozmuyo. Onun için çocuklaşıyo.»

Arkasından da babaları sayarmış. Çocuklar için çalıştıklarını, onlar için her çileye katlandıklarını söylerlermiş. Beri yandan amcaya kız, bir yandan çocuklar için çalıştığını söyle. Bu hiç anlaşılmazmış.. Bir yandan çocukları sevdiğini söyle, bir yandan da amcaya kız. Beri yandan «Çocuk için ömür tüketiyorum» de, bir yandan da çocukların sevdiği amcaya kız. Çocuğun oyununu sevmeyen baba, çocuğunu sevse sevse yalandan severmiş. Demek ki baba arada bir, burada iki imiş. Miş, miş, miş... Hep miş miş!.

CamScanner ile tarandı

Ugur Matbaası ☎ : 121 22 — ESKİŞEHİR